

Újrarajzolt választókerületi határok: **A magyar választási rendszer földrajzi torzulásai** **2011 előtt és után**

Vida György
egyetemi tanársegéd

Szegedi Tudományegyetem
Gazdaság- és Társadalomföldrajz Tanszék
Szeged
2015.11.20.

A téma aktualitása

- Formálódó politikai erőviszonyok
 - 2010-re jelentős átalakulás a pártstruktúrában
- 2011-ben és 2013-ban kialakultak az új választási keretfeltételek
 - 386 → 199 mandátumok száma
 - 176 → 106 egyéni választókerületek száma
- 2011 népszámlálási adatok
- 2014-es választások eredményei

Konceptuális háttér: Választási földrajz

- Főbb kutatási területek 1990 után

- Választási földrajzi tanulmányok
- Választási rendszerek arányossága
- Választókerületi beosztások

- Főbb elméleti megközelítések

- Területi elemzések
- Politikai gazdaságtan
- Posztstrukturalizmus

(Leib, J. - Quinton, N. 2011)

- Lépték, mint geográfiai probléma
- Módszertan szerepe

(Shin, M. - Agnew, J. 2011)

A választási rendszerek

- Társadalmi igazságosság:
 - Minden állampolgár szavazata ugyanannyit kell érjen (Rawls J. 1971)
 - Deliberatív demokrácia (Sen A. 2003)
- Főbb típusok
 - Többségi rendszer
 - Listás rendszer
 - Vegyes rendszer

} földrajz szerepe domináns
- Földrajzi aránytalanságok szimmetriája a fontos
 - Azonos országos eredménnyel a egyéni választókerületek azonos számát kell elnyernie az A és B pártnak

Földrajzi torzulások a választási rendszerekben

- Hat elkülönült torzulási komponens Johnston (2002) munkássága alapján:
- Malapportionment:
 - *Választókerületek megyéken belüli méretbeli különbségei*
 - *Választókerületek megyék közötti különbségei*
- Gerrymandering:
 - *A hatékony mandátumszerzéshez szükséges a pártok támogatottságának térbeli eloszlása egyenletes legyen*
- Reactive malapportionment:
 - *A választók távolmaradása*
 - *Harmadik és egyéb pártok mandátumgyőzelmei és szavazatai*

Célkitűzés és kutatási kérdések

- Magyarország választási rendszerében tapasztalható területi aránytalanságok és az erre ható tényezők rendszerben történő földrajzi elemzése
 - Miért volt szükséges új választókerületi beosztás?
 - Milyen földrajzi torzuláskomponensek jellemezik az új magyar választási rendszert 2011 után?
 - Erre milyen tényezők és területi folyamatok hatnak?

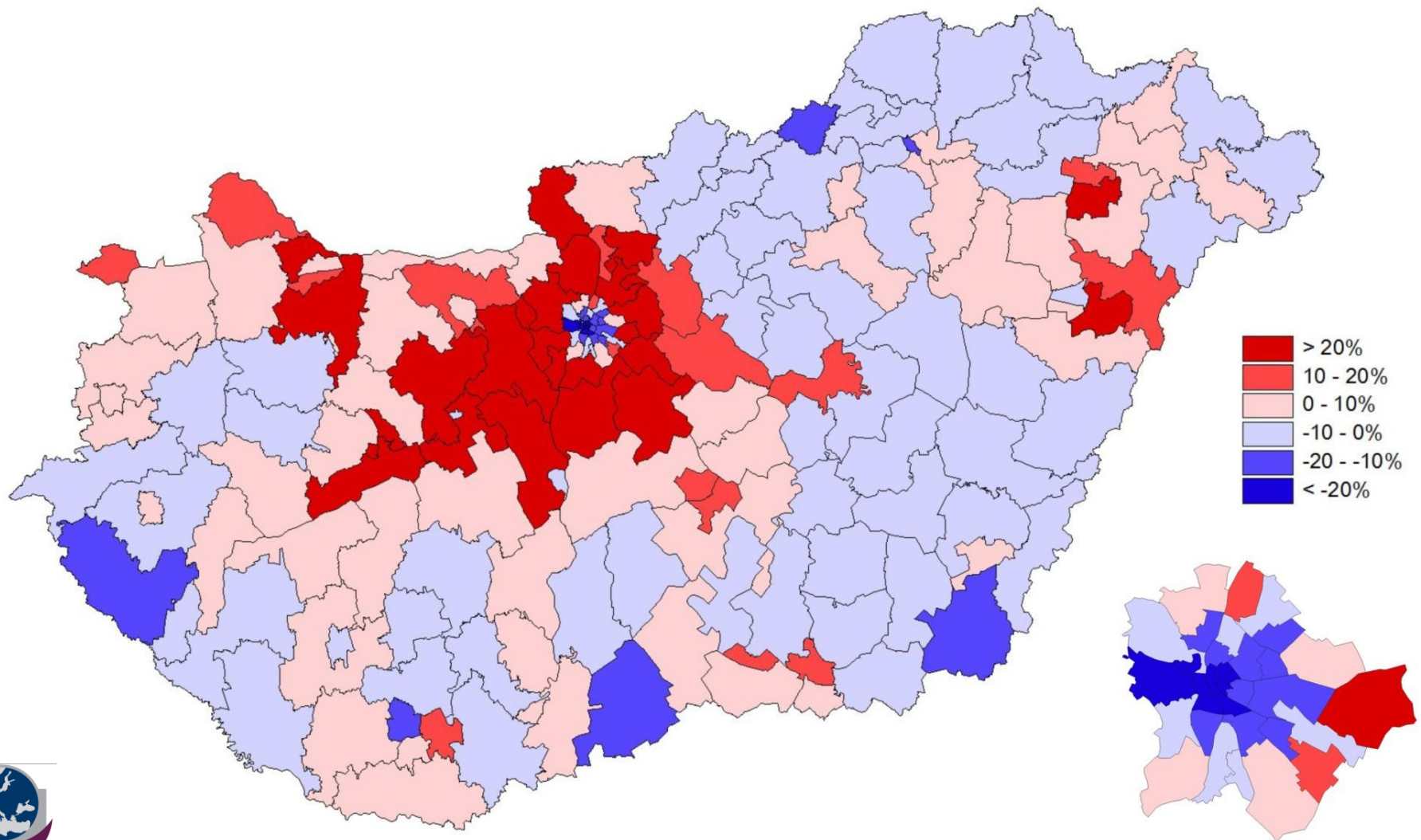

Módszertan

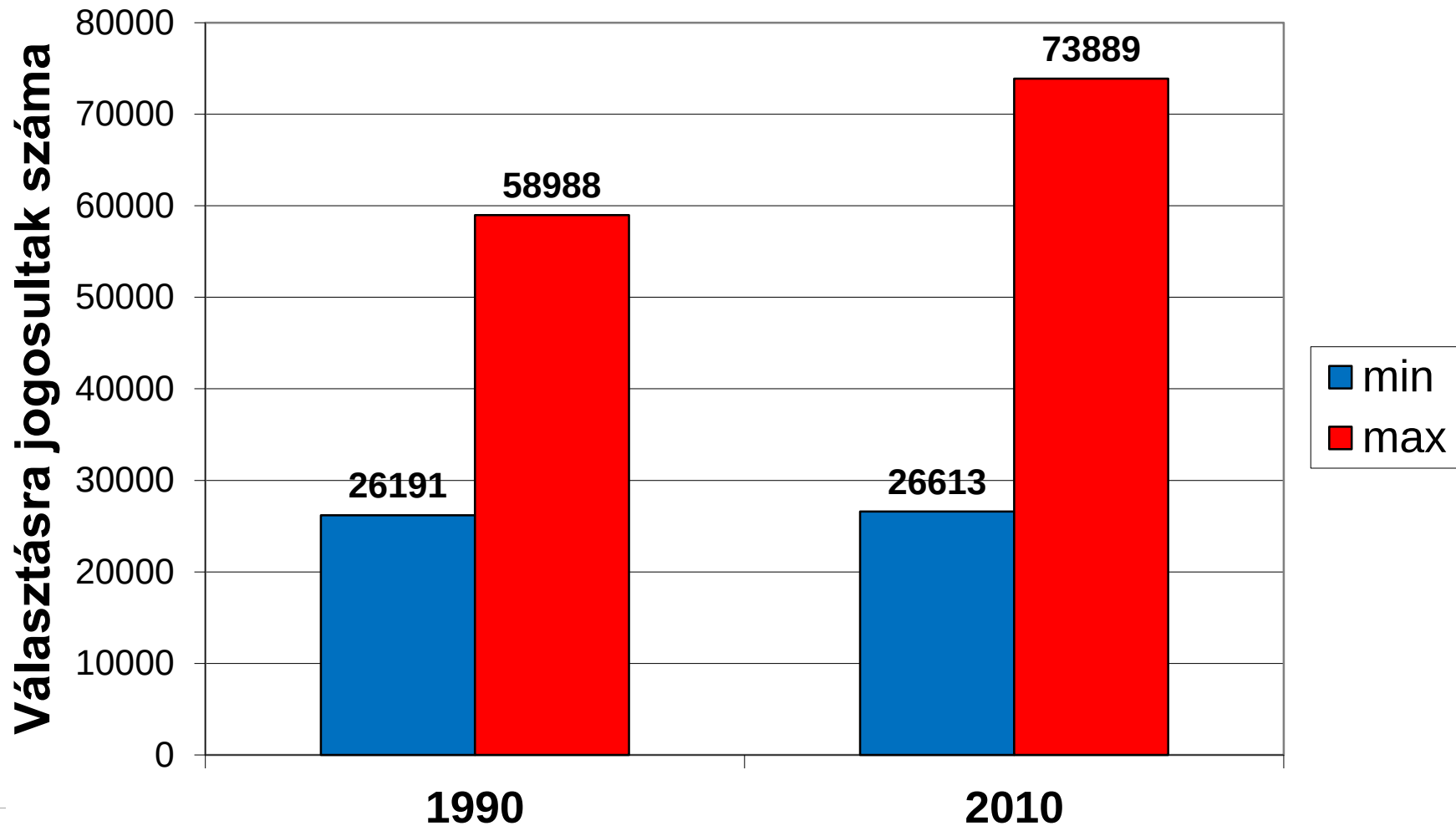
- Leíró statisztika
- Matematikai statisztika
 - Korreláció, regresszió
 - Hierarchikus klaszteranalízis
 - K-közép klaszteranalízis
- Területi autokorreláció
 - Geoinformatika, ArcMap
 - Hot Spot Analysis (Getis-Ord Gi*)

A választásra jogosultak változása választókerületenként 1990-2010 között

Területi aránytalanságok az egyéni választókerületek között, 1990-2010

Az új magyar választási rendszer főbb tulajdonágai

Mandátumok
száma

Választási eljárás

Egy forduló (kettő)

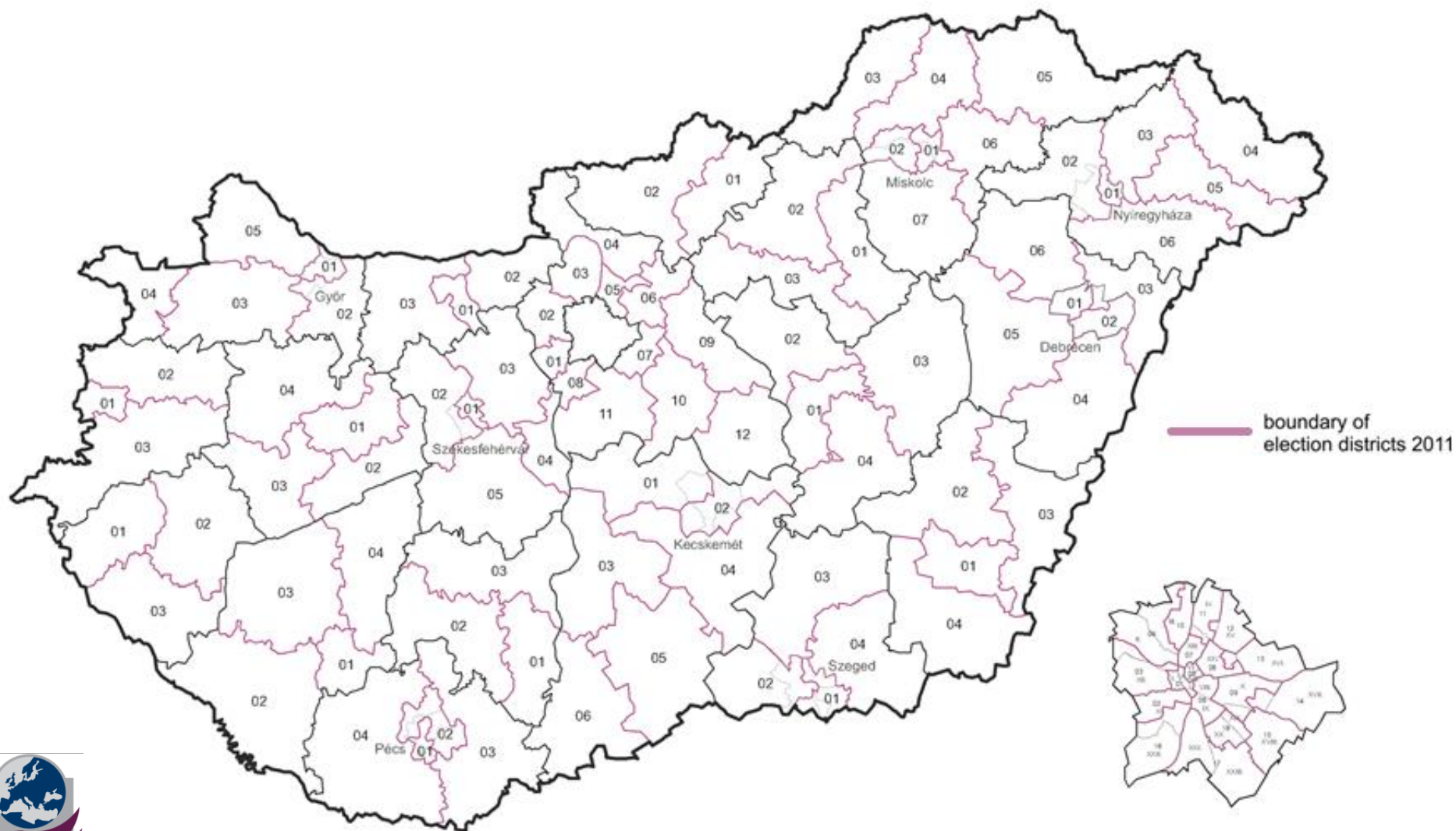
Egyéni választókerületben
induláshoz szükséges
ajánlások száma

500 (750)

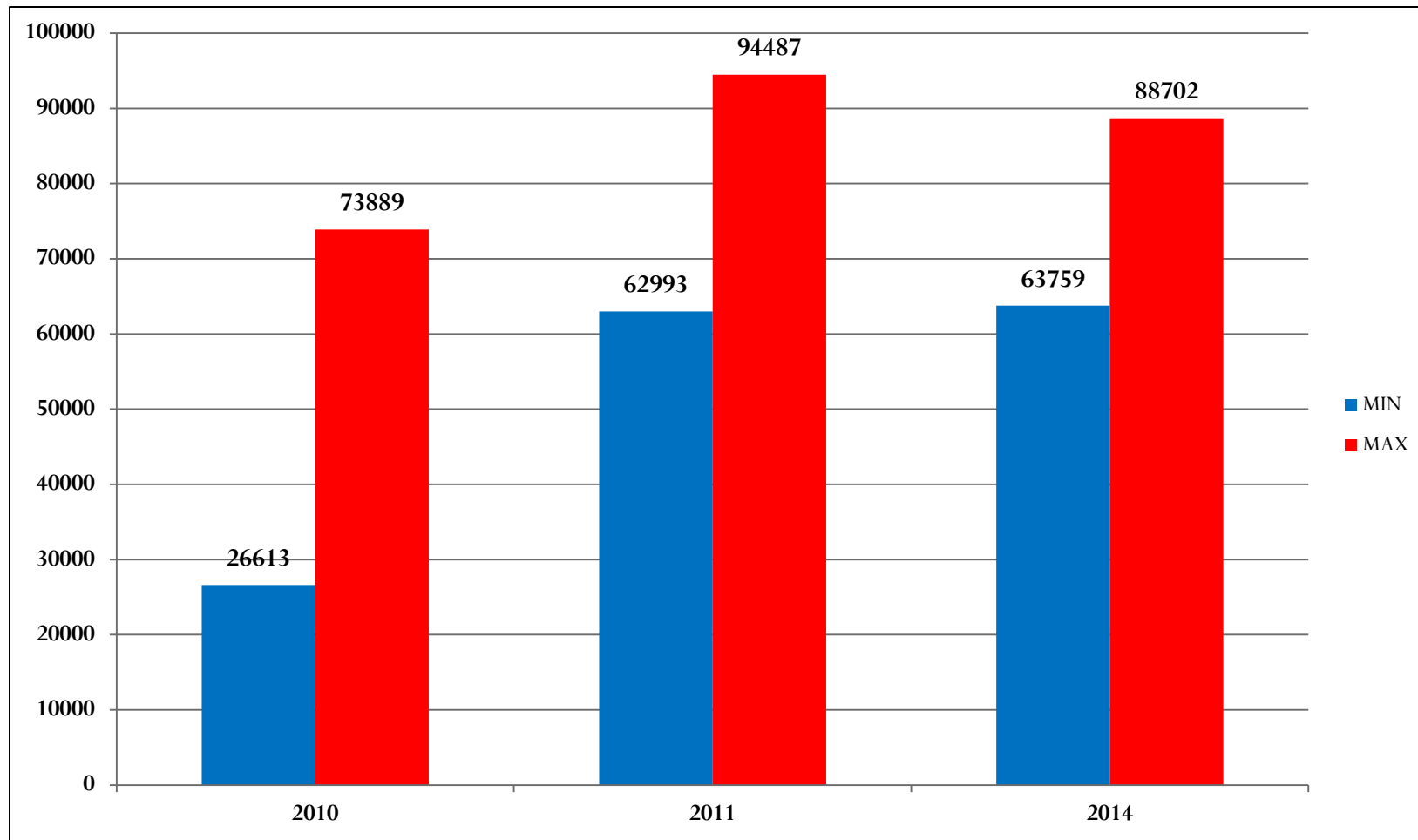
Enyhe elmozdulás a többségi rendszer felé

Egyéni választókerületek 2011 és 2013 után

Területi aránytalanságok az egyéni választókerületek között 2010 után

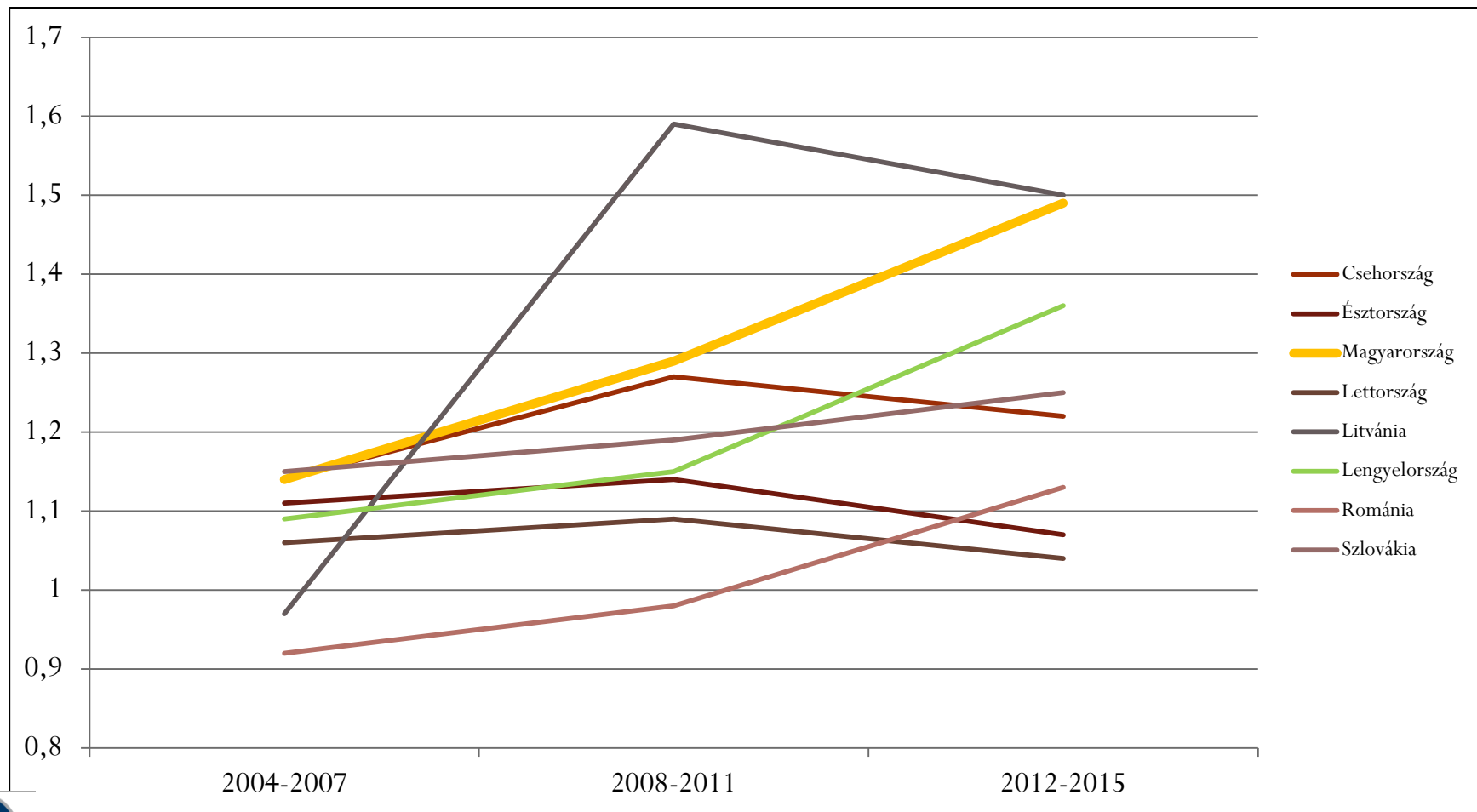

Választási rendszerek tulajdonságai néhány posztszocialista országban, 2014

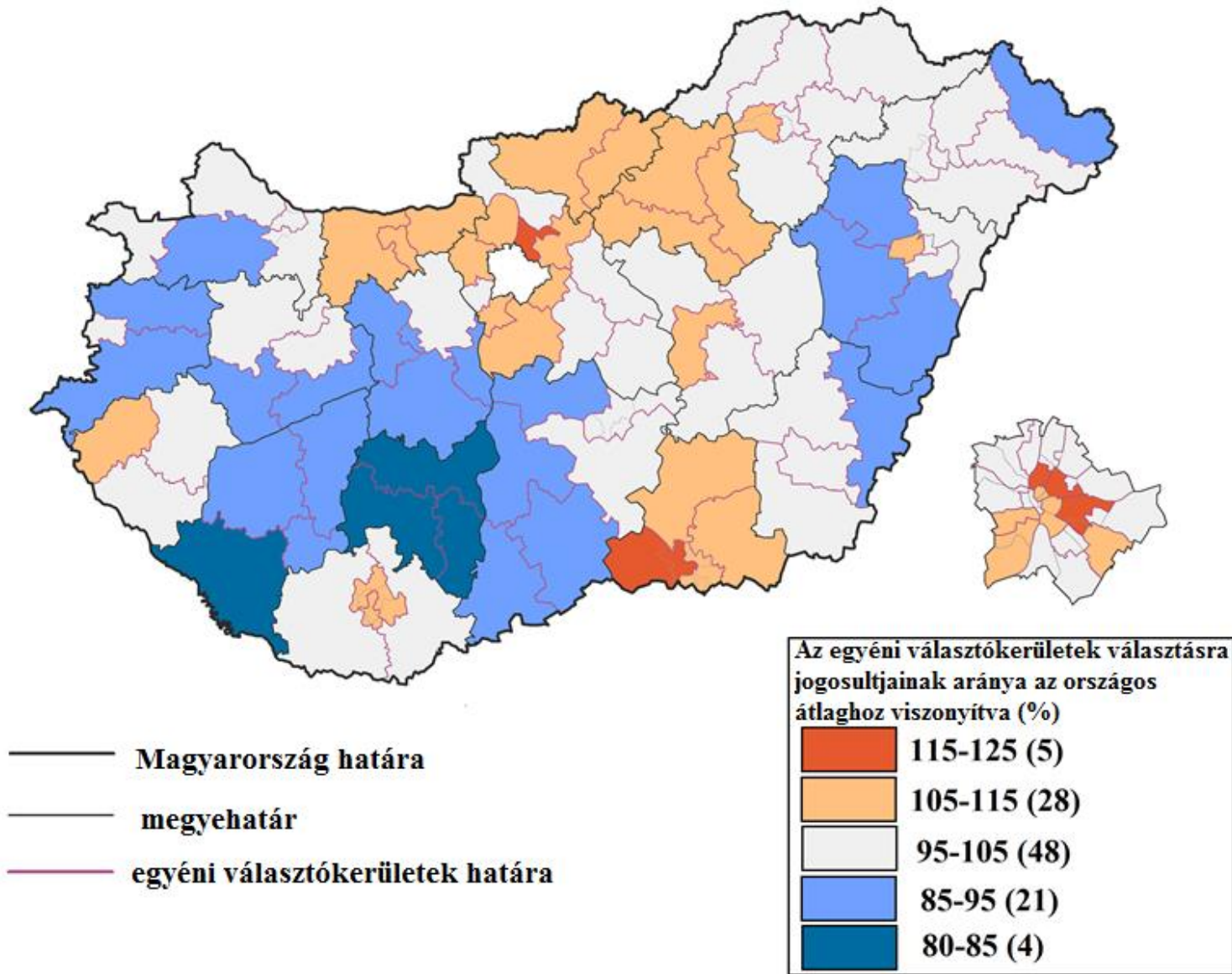
<i>Ország</i>	Választási rendszer típusa	A képviselők száma	Mandátumra jutó lakosok száma (ezer)
Csehország	Arányos	200	52
Észtország	Arányos	101	13
Magyarország	Vegyes	199 (386*)	50 (25*)
Lettország	Arányos	100	20
Litvánia	Vegyes	141	21
Lengyelország	Arányos	460	83
Románia	Vegyes	412	48
Szlovákia	Arányos	150	36

*a korábbi választási rendszerben

A győztes pártok mandátum/szavazatarányai néhány posztoszocialista országban 2004 után

Malapportionment: a választásra jogosultak eloszlása a választókerületekben, 2011

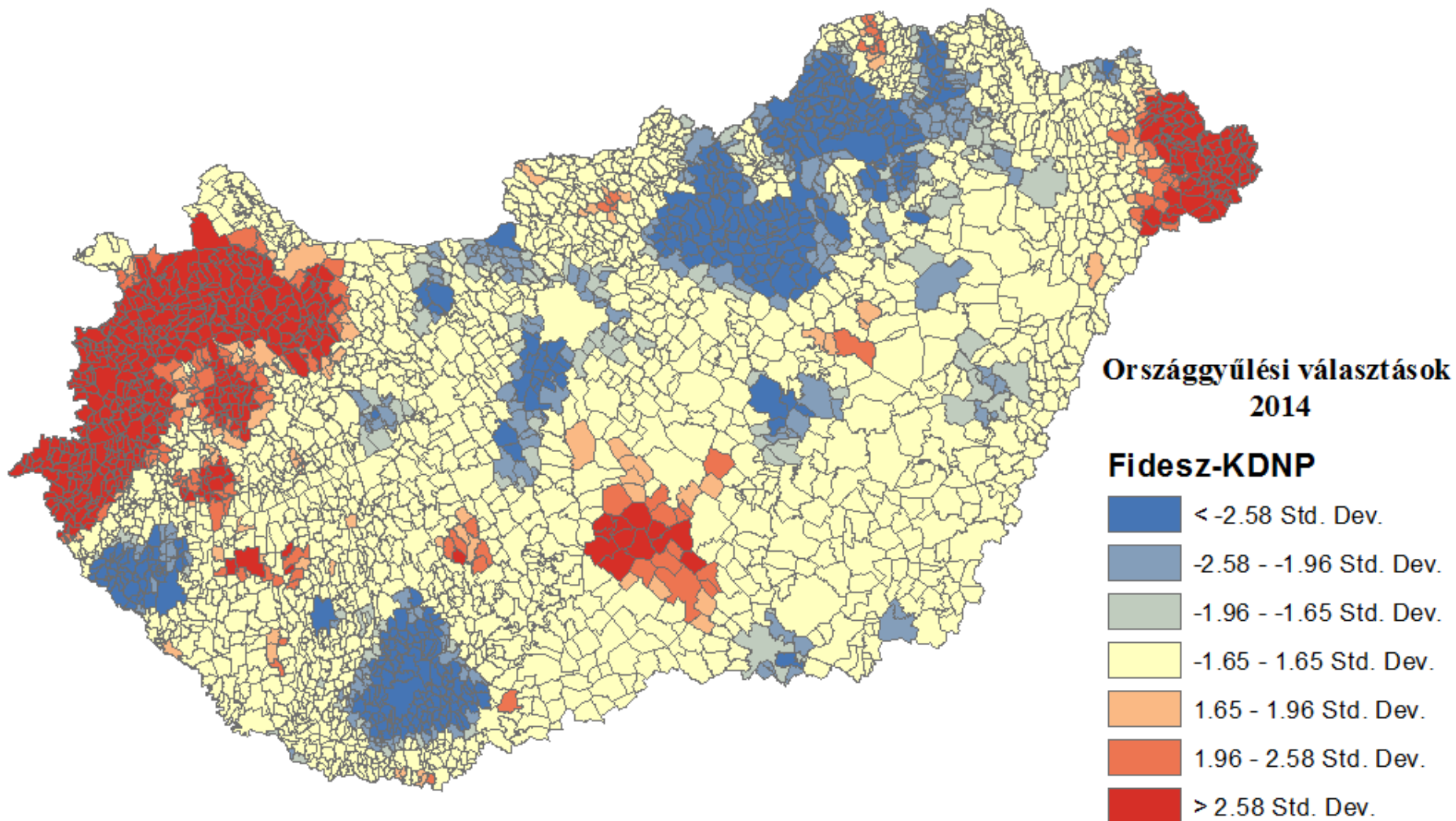
Reactive malapportionment: a választókerületek mérete, a részvétel és a pártlisták együttmozgása

2014-es országgyűlési választások

	Részvétel	Fidesz-KDNP	MSZP- Együtt- DK-PM- MLP	Jobbik	LMP
Választókerületek mérete 2011-ben	0,357	-0,544	0,543	-0,296	0,471
Választókerületek mérete 2014-ben	0,054	-0,383	0,197	0,079	0,064

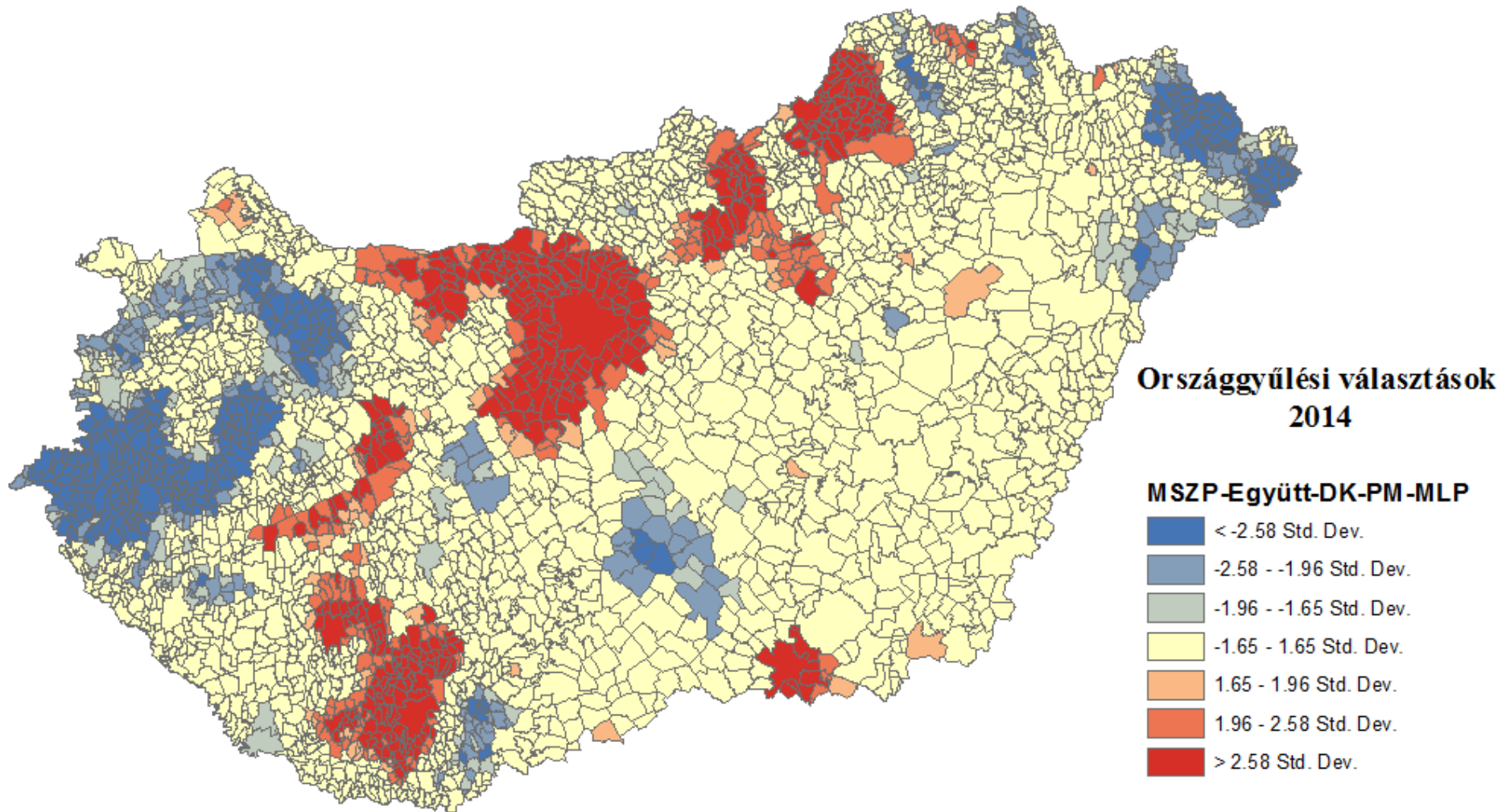
2014-es országgyűlési választások: Fidesz–KDNP

Hot Spot Analysis (Getis-Ord Gi*)

2014-es országgyűlési választások: MSZP–Együtt–DK–PM–MLP

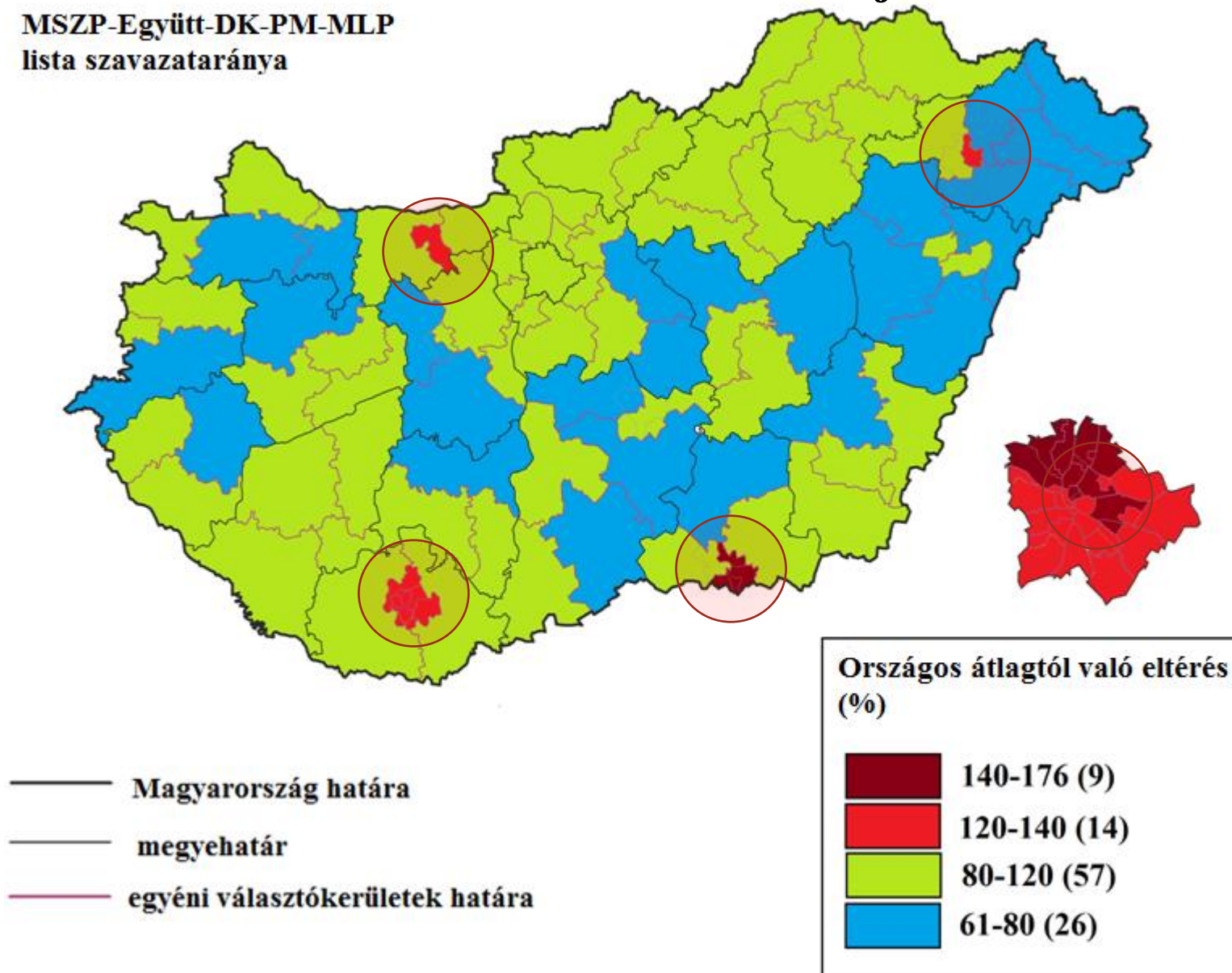

Hot Spot Analysis (Getis-Ord Gi*)

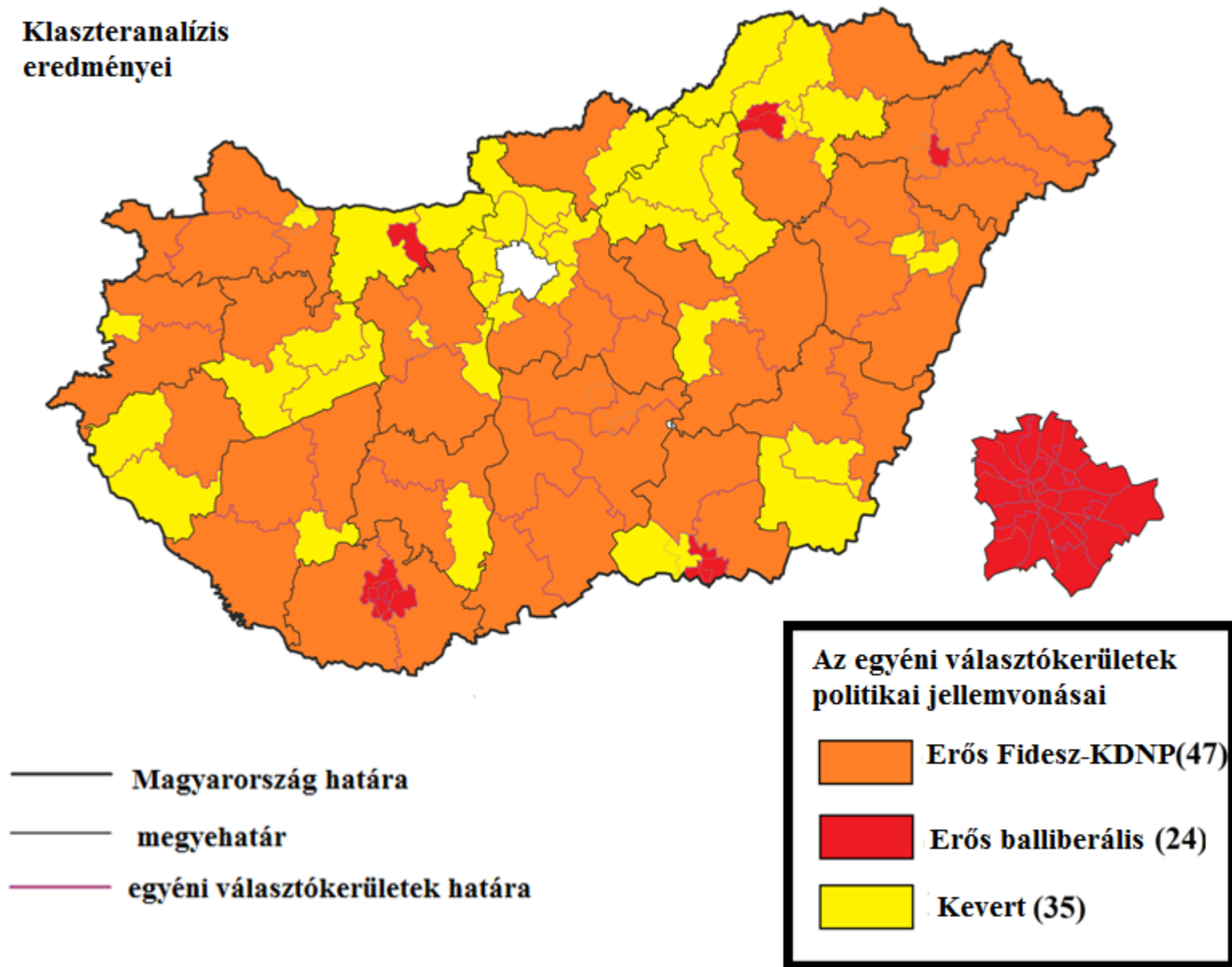
Példa a szavazateloszlás torzító hatására: szavazatok koncentrációja

MSZP-Együtt-DK-PM-MLP
lista szavazataránya

Példa a szavazateloszlás torzító hatására: szavazatok keveredése

Klaszteranalízis
eredményei

Összegzés

- Az új választókerületi beosztás létrehozása szükséges volt
 - Csökkentek a kerületek közötti méretbeli eltérések
- Tapasztalható az új rendszerben is területi torzulás
 - Választókerületek közötti méretbeli eltérések
 - Pártok támogatottságának eloszlása a kerületekben a kormánypártnak kedveznek
 - A torzulásokra a pártstruktúra is nagy hatással van!
- Rövid időn belül felülvizsgálatokra szorul az új kerületbeosztás
 - Megyehatár korlátozó szerepe jelentős
 - A választók is újratermelik a területi torzulásokat

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

vidagy@geo.u-szeged.hu

vidagyorgy.vida@gmail.com

